

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettua lakia, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia. Esityksen mukaan valtion hankintayhtiön Hansel Oy:n tehtäviä ajantasais-tettaisiin siten, että yhtiö voi ylläpitää ja kehittää hankintasopimusten tekemisessä käytettävää sähköistä järjestelmää. Järjestelmän kehittämistä koskevat päätökset tehtäisiin valtiovarainmi-nisteriössä, joka sopisi ylläpidosta yhtiön kanssa. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset hankin-tatiedon käsittelyyn liittyvästä tietojensaanti- ja käsittelyoikeudesta. Tiedot kerätään ja ne saa-daan pääosin automaattisesti lähinnä laskutus- ja kilpailutustietoja koskevista tietoaineistoista. Esityksen mukaan yhtiö voisi myös osallistua julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuk-sista annetussa laissa tarkoitettuun kansainvälisten yhteishankintojen toteuttamiseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	9
1.1 Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä.....	9
1.2 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.....	12
1.3 Laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.....	12
2 VOIMAANTULO.....	12
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	12
LAKIEHDOTUKSET.....	13
1. Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	13
2. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta.....	15
3. Laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta.....	16
LIITE.....	17
RINNAKKAISTEKSTIT.....	17
1. Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	17
2. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta.....	20
3. Laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta.....	21

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (1096/2008, jäljempänä *Hansel-laki*) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Hansel Oy, jäljempänä *Hansel*, on toiminut laissa tarkoitetulla tavalla valtion yhteishankintayksikkönä ja kilpailuttanut asiakkailleen sellaisia tavara- ja palveluhankintoja, joita valtionhallinnossa käytetään laajasti. Hanselin tehtäviin on kuulunut myös asiakkaiden omien hankintojen kilpailuttaminen sekä hankintatoimeen liittyvät asiantuntijatehtävät. Lain voimaantulon jälkeen yhtiön tehtävät ovat kehittyneet muun muassa valtion hankintatoimen digitalisaation myötä, minkä vuoksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin yhtiön tehtäviin liittyviä täsmennyksiä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Hansel-laissa säädetään Hanselin asemasta, tehtävistä ja asiakkaista. Hanselin asiakkaita ovat talousarvionalouden piiriin kuuluvien virastojen, laitosten ja muiden hankintayksiköiden lisäksi sellaiset hankintayksiköt, joita valtio rahoittaa tai joihin valtio käyttää nimitysvaltaa lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Tällaisia hankintayksiköitä ovat muun muassa yliopistot ja korkeakoulut sekä Yleisradio Oy ja Veikkaus Oy.

Hansel-lakia on sittemmin (5.12.2018) muutettu siten, että Hanselin asiakkaina voivat edellä mainittujen lisäksi olla muun muassa kunnat, kuntayhtymät, evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko, kuntien ja kirkkojen määräysvallassa olevat julkisoikeudelliset laitokset ja Keva.

Hanselin tavoitteena on julkisten varojen käytön tehostaminen sekä tuottavuuden lisääminen hankintatoimessa. Hanselin tehtävänä on tuottaa yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tuki-toimintoja, ylläpitää hankintasopimuksia ja tuottaa hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja. Hansel kilpailuttaa yhteishankintoja pääsääntöisesti puitejärjestelyin. Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:ssä säädetään valtion talousarvionalouden piirissä olevien virastojen ja laitosten hankinnoista ja velvollisuudesta toteuttaa hankintansa yhteishankintasopimuksia käyttäen. Yhteishankintojen lisäksi Hansel kilpailuttaa asiakkaidensa puolesta hankintasopimuksia ja tuottaa hankintoihin liittyvää teknistä infrastruktuuria, kuten kilpailutusjärjestelmäpalvelua. Hansel ylläpitää hankintasopimuksia ja tarjoaa asiakkailleen myös hankintasopimusten sopimuskauden aikaista asiantuntijatukea.

Hansel tarjoaa asiakkailleen myös hankintatoimen kehittämiseen liittyviä palveluja, joiden tarkoituksena on parantaa hankintojen ohjausta ja johtamista sekä hankintojen suunnitelmallisuutta ja seurantaa. Tätä tarkoitusta varten valtiovarainministeriö on antanut valtion hankintojen digitalisoinnin toteutusohjelmassa Hanselille tehtäväksi valtion talousarvionalouden piiriin kuuluvien asiakkaiden hankintatiedon kokoamisen ja analysoinnin. Tietoja käytetään hankintatoimen kehittämisessä ja hankintojen suunnittelun apuna. Tarkoituksena on avata valtion hankintatietoa myös yleisölle.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä *hankintalaki*) mukaan työ- ja elinkeinoministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikö sa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoit-

teessa www.hankintailmoitukset.fi. Käytännössä työ- ja elinkeinoministeriö on ulkoistanut ylläpitotehtävän Edita Oy:n tehtäväksi, ja Edita Oy on vastannut järjestelmän toimimisesta sekä välttämättömistä teknisistä päivityksistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö ovat sopineet, että nykyinen sähköinen hankintailmoitusjärjestelmä HILMA, jäljempänä *Hilma*, siirtyy työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksesta valtiovarainministeriön ohjaukseen 1.1.2020 alkaen. Valtiovarainministeriön tarkoituksena on antaa edellä mainittu ylläpitotehtävä Hanselin hoidettavaksi. Päätökset järjestelmän kehittämisestä tai muuttamisesta tekee valtiovarainministeriö.

Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä Hilma on toiminut hyvin hankintalain tarkoittamana kansallisena ilmoitusjärjestelmänä. Nykyinen järjestelmä on kuitenkin teknisesti vanhentunut ja sen uudistaminen on välttämätöntä. Samalla on tarpeen helpottaa ilmoitusten tekemistä ja tilastointia. Myöhemmin tarkoituksena on selvittää, olisiko Hilmaa mahdollista kehittää sähköiseksi kilpailutusjärjestelmäksi. Mahdollinen kehitystyö tullaan toteuttamaan valtiovarainministeriön ja Hanselin sopimalla tavalla.

Tarve sähköisen järjestelmän kehittämiselle johtuu nykyisen järjestelmän vanhenemisen lisäksi hankintojen laajemmasta digitalisaatiosta sekä tiedolla johtamisen tuomista tarpeista. Kun järjestelmän kehittämisestä vastaa julkisen sektorin kokonaan omistama voittoa tavoittelematon yhteishankintayksikkö, järjestelmän jatkokehittäminen on joustavaa. Järjestelmän tulevien vuosien kehitystarpeita ei voida täysin ennakoida etukäteen ja siksi järjestelmän kehittämisen ja tietojen analysoinnin antaminen Hanselin tehtäväksi tuo julkiselle hallinnolle joustavan mahdollisuuden tulevaisuuden tarpeiden tyydyttämiseen.

Tarkoituksena on, että järjestelmä ja sen käyttö olisi jatkossakin sen käyttäjille ilmaista. Uuden järjestelmän voi siten arvioida vähentävän sekä julkisen hallinnon että yritysten hallinnollista taakkaa ilman kustannusten lisääntymistä.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Lähes kaikissa EU:n jäsenmaissa toimii eri muodoissa yhteishankintayksikköjä, joiden keskeisenä tavoitteena on yhteishankintojen tekeminen, osaamisen ylläpitäminen ja hyvien käytäntöjen mukaisten menettelyjen kehittäminen ja vakiinnuttaminen. Useiden eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden toiminta kohdistuu valtion keskushallintoviranomaisten lisäksi myös aluehallintoviranomaisiin sekä kuntiin.

Tanskan yhteishankintayksikön, Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI), asiakkaita ovat valtion keskushallinto- ja paikallishallintoviranomaisten lisäksi kunnat sekä julkisomisteiset yhtiöt. Itävallan yhteishankintayksikkö Bundesbeschaffung GmbH (BBG) asiakkaita ovat keskushallinnon ja osavaltioiden hankintayksiköiden lisäksi yliopistot, maakunnat, kaupungit ja kunnat. Italian yhteishankintayksikkö Consipin asiakkaita ovat keskus-, alue- ja paikallishallintoviranomaiset. Islannin yhteishankintayksikkö Ríkiskaupin asiakkaita ovat valtion ja kuntien viranomaiset. Ruotsissa valtion hankinnoissa yhteishankintayksikkönä toimii Kammarkollegietissa toimiva Statens inköpscentral ja kuntien yhteishankintayksikkönä SKL Kommentus.

Eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden toiminnan ytimenä on yhteishankintojen tekeminen yhteishankintayksikön asiakaspiirille. Useille yhteishankintayksiköille on tämän lisäksi säädetty tai määrätty muitakin hankintatoimeen liittyviä tehtäviä. Esimerkiksi Italian yhteishankintayksikkö Consipin tehtäväksi on yhteishankintojen tekemisen lisäksi säädetty julkisten varojen tehostamiseen liittyvän ohjelman toimeenpano. Islannin yhteishankintayksikön tehtävänä on hankintojen tekemisen lisäksi koordinoida asiakkaidensa hankintoja.

Useat eri maissa toimivat yhteishankintayksiköt ylläpitävät hankintojen tekemiseen tarkoitettuja sähköisiä palveluja, kuten kilpailutusjärjestelmiä. Kyproksella yhteishankintayksikkönä ja samalla kaikkien hankintayksikköjen käyttämän sähköisen kilpailutusjärjestelmän ylläpitäjänä toimii Treasury of Cyprus. Vastaavalla tavalla toimivat Slovenian Direktorat za javno naročanje (julkisten hankintojen osasto), Maltan Department of Contracts ja Kreikan kaupallisten asioiden pääsihteeristö. Myös Irlannissa Office of Government Procurement ja Norjassa DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT) toimivat sekä yhteishankintayksikkönä että valtakunnallisten sähköisten hankintajärjestelmien ylläpitäjänä. Tanskan yhteishankintayksikkö SKI on koonnut ja analysoinut kokeiluluontoisesti kuntien hankintatietoa. Kokeilu on ollut onnistunut ja sen jatkoa harkitaan parhaillaan.

2.3 Nykytilan arviointi

Valtionhallinnossa nykyinen toimintamalli, jossa valtion yhteishankinnoista on vastannut Hansel, on toiminut hyvin ja vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin. Yhteishankittavien tuotteiden ja palveluiden määrä on kasvanut vuosittain noin 140 milj. eurosta (2007) noin 895 milj. euroon (2018). Lisääntyneiden yhteishankintojen avulla valtio on kyennyt vähentämään päällekkäisten kilpailutusten aiheuttamaa työtä sekä saavuttanut myös merkittäviä hintaetuja ostovolyymeja kokoamalla. Toimintamallia ja julkisia hankintoja voidaan edelleen tehostaa analysoimalla tietojärjestelmiin kertyvää hankinta- ja suunnittelutietoa.

Valtiolla hankintatietoa on systemaattisesti kerätty vuoden 2017 alusta ja kerättyä tietoa on avattu julkisesti saataville. Verkkopalvelu tutkihankintoja.fi on osoittautunut kansainväliseksi menestykseksi ja valtion hankintatiedon avoimuudessa Suomi on toiminut edelläkävijänä. Tutkihankintoja.fi-palvelun kautta yritykset, kansalaiset, media ja kansalaisjärjestöt voivat seurata valtion ostotietoja eli tietoja siitä, mitä, keneltä ja millaisin volyymein ostetaan. Ilman tietojen keräämistä vastaavan tiedon tarjoaminen olisi mahdotonta.

Vastaavaa palvelua ei ole ollut saatavilla muille kuin valtion hankintayksiköille. Useat kunnat ovat kuitenkin toimineet edelläkävijöinä ja julkaisseet oman hankintoja koskevan tietonsa avoimena datana. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa analysointi- ja vertailupalvelut Hanselin mahdollisuuksien mukaan kuntien, seurakuntien, kuntayhtymien ja Kevan tietojen osalta. Ostotietojen luovuttaminen ja palvelun käyttö olisi kunnille, kuntayhtymille, seurakunnille ja Kevalle vapaaehtoista.

Suomen julkisia hankintoja koskevat tiedot ovat pirstaleisia, joten kokonaiskuvan muodostaminen julkisten hankintojen merkityksestä ja kehityksestä on vaikeaa. Myöskin tietoa julkisten hankintamarkkinoiden toimivuudesta on vaikeaa muodostaa tietojen hajanaisuudesta johtuen.

Julkisten hankintojen kehittämisellä on tärkeä asema Antti Rinteen hallitusohjelmassa. Tällä esityksellä on tarkoitus tukea hallituksen julkisille hankinnoille asettamien tavoitteiden toteuttamista ja seuranta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan Hansel-lain muuttamista siten, että yhtiön tehtävänä voisi olla hankintajärjestelmän ylläpito ja kehittäminen sekä hankintatiedon käsittelyssä ja analysoinnissa käytettävien palvelujen tuottaminen asiakkailleen.

Palvelut parantavat hankintayksiköiden mahdollisuuksia kehittää hankintojensa organisointia, johtamista ja suunnittelua. Hankintojen aiempaa parempi suunnittelu puolestaan vähentää hallinnollisia kustannuksia ja tehostaa julkisten varojen käyttöä.

Ehdotuksessa esitettävien tietojen kerääminen saadaan pääosin olemassa olevista valtion ostolaskujen käsittelyjärjestelmistä ja sähköisistä kilpailutusjärjestelmistä. Esityksen ei näin arvioida tarkoittavan virastojen kannalta merkittävää lisätyötä. Kerättävät tiedot eivät myöskään sisältäisi henkilötietoja.

Valtion hankintatietoa käyttävän tietopalvelun toteuttamiseksi lakiin lisättäisiin säännös yhtiön tietojensaantioikeudesta valtion virastojen ja laitosten hankintoja koskeviin välttämättömiin tietoihin. Kuntien, kuntayhtymien, evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkon ja Kevan osalta tietojen luovuttaminen ja käsittely olisi vapaaehtoista. Käytännössä kunnat, kuntayhtymät, seurakunnat ja Keva voisivat erikseen sopia Hanselin kanssa mahdollisesta hankintatiedon käsittely- ja analysointipalveluista.

Hankintatoimesta kerättävät tiedot eivät sisällä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, eivätkä rikostuomioiden tai rikkomuksiin liittyviä tietoja.

Kerättävät tiedot eivät myöskään sisältäisi henkilötietoja vaan tiedot perustuisivat pääosin valtion virastojen ostolaskudataan ja sähköisiin kilpailutusjärjestelmiin. Tietoja voidaan myös tarpeen mukaan karkeuttaa ja tietojen julkaisemisesta päättävät aina tiedon omistavat viranomaiset.

Ehdotuksessa esitetään lisäksi Hanselille mahdollisuutta osallistua hankintalain 22 §:n tarkoittamaan kansainvälisten yhteishankintojen toteuttamiseen. Jos tällaisten yhteishankintojen kohteena ovat esimerkiksi globaalien toimittajien tarjoamat tavarat (kuten lisenssit) tai palvelut, yhteistyöllä voitaisiin parantaa Hanselin asiakkaiden hankintaehtoja. Yhteistyön kohteena voisi olla myös vastuullisuusnäkökohtiin liittyvät yhteistyö ja yhteiset hankinnat, kuten vastuullisuusauditointia ja muita palveluita koskevat palveluhankinnat. Yhteistyö mahdollistaa myös osamisen kehittämistä ja hyvien käytäntöjen omaksumista esimerkiksi muiden jäsenvaltioiden yhteistyöhön osallistuvilta hankintayksiköiltä.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtion vuoden 2020 talousarvioon. Nykyisen Hilman peruspäätöksen ja sen rahoituksesta vuosille 2019—2020 on sovittu valtiovarainministeriön ja Hanselin välillä. Järjestelmän mahdollisesta jatkokehittämisestä sovitaan erikseen valtiovarainministeriön ja Hanselin kesken mahdollisen toimeksiannon yhteydessä. Tarkoituksena on, että järjestelmä säilyy maksuttomana sen käyttäjille, eikä sillä näin ollen ole vaikutuksia yritysten tai viranomaisten kuluihin.

5 Asian valmistelu

Pääministeri Juha Sipilän hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (HE 63/2017 vp), joka raukesi keväällä 2019 perustuslain 49 §:n 1 momentin nojalla (EK 56/2019 vp, 16.4.2019).

Asian valmistelua on jatkettu valtiovarainministeriössä. Esitykseen on tehty muutokset, jotka johtuvat maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeneen hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) raukeamisesta perustuslain 49 §:n 1 momentin perusteella (EK 56/2018 vp, 16.4.2019).

Lakiluonnoksesta pyydettiin lausunnot ministeriöiltä, Oikeuskanslerinvirastolta, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta ja Valtiontalouden tarkastusvirastolta.

Lausunnon antoivat valtioneuvoston kanslia, puolustusministeriö, sisäministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, eduskunnan apulaisoikeusasiamies, Oikeuskanslerinvirasto, suojelupoliisi, tietosuojavaltuutetun toimisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Valtiontalouden tarkastusvirasto ja Hansel Oy.

Lausunnon antaneet pääosin kannattivat esitystä. Erityisesti pidettiin hyvänä sitä, nykyistä hankintailmoitusjärjestelmää päivitetään käyttäjäystävällisempään suuntaan ja sitä kautta sekä yritysten että hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa saadaan kevennettyä. Hankintatietojen keräämisen nähtiin tukevan mahdollisuuksia tiedolla johtamiseen sekä parantavan julkisten hankintojen avoimuutta. Hanselia pidettiin myös osaamisen puolesta oikeana tahona tehtäviä hoitamaan.

Puolustusministeriö esitti huolena mahdollisen tiedon kasaantumisen, joka voisi johtaa siihen, että lähtökohtaisesti julkisen tiedon yhdisteleminen voi johtaa siihen, että tiedoista muodostuu turvallisuuden kannalta riskitekijä. Lisäksi puolustusministeriö esitti, että tietojen luovutusvelvollisuuden ei tulisi myöskään koskea viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 2 ja 20 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Sisäministeriö ehdotti, että tietojen luovutusvelvollisuus ei koskisi julkisuuslain pykälän 24 kohtia 2 ja 11. Lisäksi sisäministeriö esitti harkittavaksi, että puolustus- ja turvallisuushankinnat tulisi voida kokonaan rajata hankintatiedon käsittelyn ulkopuolelle.

Myös valtioneuvoston kanslia kiinnitti huomiota hankintatiedon käsittelyyn ja tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuteen sekä etenkin liike- ja ammattisalaisuuksia koskeviin näkökohtiin.

Maa- ja metsätalousministeriö esitti lausunnoissaan, että Hansel-lain 2 §:n 2 momenttiin lisättäisiin säädös siitä, että yhtiö voisi tarjota asiakkailleen lisäksi hankintasopimuksiin liittyvää asiantuntijapalvelua.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies keskittyi lausunnoissa arvioimaan sitä, onko esityksessä kyse perustuslain 124 §:n tarkoittamasta julkisen tehtävän antamisesta viranomaisen ulkopuolelle.

Myös työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti huomiota toiminnan arviointiin perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Lisäksi ministeriö esitti, että ehdotusta tulisi selkeyttää siten, että ilmoitusjärjestelmän käyttäjinä voivat olla muutkin kuin Hanselin asiakkaat. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdotti myös, että valtiovarainministeriö muuttaisi samassa yhteydessä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 64 §:n vastaamaan ehdotettua hankintalain 60 §:n sanamuotoa.

Suojelupoliisi esitti launnoissaan pääosin vastaavia huolia kuin puolustusministeriö. Riskinä nähtiin julkisen tiedon yhdisteleminen, joka voi johtaa ongelmiin turvallisuusnäkökohdasta. Lisäksi suojelupoliisi kiinnitti huomiota hankintatiedon läheiseen liityntään sen operatiiviseen toimintaan. Suojelupoliisi kiinnitti huomiota myös siihen, että Hanselille luovutettavien tietojen asianmukainen käsittely ja suojaaminen varmistetaan. Muutoin suojelupoliisi suhtautui myönteisesti hankintatiedon keräämiseen tehokkuuden ja taloudellisuuden toteuttamiseksi.

HE 47/2019 vp

Tietosuojavaltuutettu nosti lausunnossaan esille henkilötietoihin liittyviä näkökohtia ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta ja erityisesti sen 22 artiklan säädösten arvioimisen. Muilta osin tietosuojavaltuutettu piti hyvänä, että Hanselin tehtäviä ja toimivaltuuksia on esitetty tarkkarajaisesti.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto piti lausunnossaan esitystä lähtökohtaisesti perusteltuna ja kannattavana. Säädös tukee osaltaan tavoitetta avoimuudesta ja julkisten varojen tehokkaasta käytämisestä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto kiinnitti huomiota myös siihen, että on tärkeää, että Hansel kiinnittää huomiota toimintansa kilpailuneutraaliteettiin tilanteissa, joissa se mahdollisesti toimii kilpailutilanteessa markkinoilla.

Hansel kannatti lausunnossaan lakiesitystä ja esitti muutamia teknisluonteisia täsmennyksiä. Hansel katsoi tärkeäksi sen, että ilmoitusjärjestelmän rahoitus järjestetään muulla tavoin kuin yhtiön tulorahoituksesta. Hansel on yhtynyt eräiden muiden lausunnonantajien ehdotukseen lisätä salassapidettävien tietojen tiedonantovelvoitteiden rajoituksiin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 ja 11 kohdan mukaiset tiedot.

Saatujen lausuntojen perusteella esitystä on muutettu seuraavasti:

Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotuksen mukaisesti esityksessä ehdotetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamista vastaamaan ehdotettua hankintalain 60 §:n sanamuotoa.

Tietojen luovutusvelvollisuuden rajaamiseen on lisätty julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 ja 11 kohdat puolustusministeriön ja sisäministeriön ehdotuksiin perustuen.

Esityksen johdantoon on lisätty selvennyksenä se, että Hanselin tehtävänä voi olla järjestelmän ylläpitoja tekninen kehittäminen. Järjestelmän sisällöllistä kehittämistä koskevat päätökset tehdäisiin valtiovarainministeriössä. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaisi ja valvoisi sitä, että järjestelmä täyttää hankintalainsäädännön vaatimukset. Lisäksi esitystä on selvennetty siten, että tiedot saadaan ja kerätään pääosin olemassa olevista järjestelmistä eivätkä kerättävät tiedot sisällä henkilötietoja.

Kappaleeseen 2.3 on lisätty tarkempi kuvaus kerättävästä tiedosta ja sen rajauksista sekä siitä, että tietojen julkaisemisesta päättää aina tiedot omistava viranomainen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

2 §. Yhtiön tehtävät. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin hankintojen tietopalvelujen tuottaminen sekä niihin liittyvien teknisten ratkaisujen tarjoaminen. Hankintatiedon käsittely ei ole 2 momentissa tarkoitettua yhteishankintatoimintoa tai hankintojen tukitoimintoa, minkä vuoksi niiden tuottamisesta olisi säädettävä erikseen.

Säännös mahdollistaisi yhtenäisen ja kattavan tietovarannon kokoamisen ja tietotuotantopalvelun rakentamisen valtion hankintatoimen ohjauksen ja hankintojen toteuttamisen tueksi. Keskitetty tietopalvelu pystyisi tukemaan kaikkia valtion hankintayksiköjä ja vähentää täten virastojen omaa hallinnollista taakkaa ja erillisjärjestelmien tarpeita.

Hankintatiedon käsittelyllä tarkoitettaisiin hankintayksiköiden hankintoihin liittyvien tietojen, kuten tarjousten ja tarjonneiden yritysten määrä, laskutus- ja tilaustietojen, toimittaja- ja tuotetietojen, hankintamäärien ja hintojen sekä hankintasuunnitelmien ja hankintailmoitusten tietojen käsittelyä. Näiden tietojen analysoimisen tuloksena saadaan tietoja esimerkiksi hankintayksikön varainkäytöstä, hankintojen sisällöstä, toimittajista sekä laskujen ja tilausten lukumäärästä. Tietoja voidaan hyödyntää hankintayksiköiden sekä konsernitason hankintatoimen organisoimisessa ja johtamisessa, hankintojen kategorisoimisessa, suunnittelussa, seurannassa sekä ennustamisessa. Hankintatiedon käsittely on siten välttämätöntä hankintatoimen kehittämiseen liittyvien palvelujen tuottamisessa. Hankintatiedon käsittely ja analysointi toteutetaan hyödyntäen mahdollisimman paljon digitaalisia ratkaisuja kuten tekoälyä ja robotiikkaa.

Yhtiö voisi lisäksi tarjota asiantuntijapalveluja datan hyödyntämisessä hankinnoissa ja hankintojen johtamisessa. Hankintatoimen kehittämisen lisäksi hankintatiedon käsittely on tarpeen hankintasuunnitelmien laatimisessa, tulevien hankintojen ennakoinnissa sekä yhteishankintamahdollisuuksien kartoittamisessa. Tavoitteena hankintatiedon käsittelyllä sekä hankintatoimen kehittämisen palveluilla on parantaa julkisten varojen tehokasta ja suunnitelmallista tietoon perustuvaa käyttöä. Yhtiö voisi tarjota hankintatietoon liittyviä palveluja kaikille asiakkailleen.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin myös maininta siitä, että yhtiö voi tarjota asiakkailleen myös hankintasopimukseen liittyvää asiantuntijapalvelua. Palvelu sisältäisi muun muassa sopimusten laatimista, oikeudellista tulkinta-apua sekä neuvontaa erimielisyystilanteissa. Palvelu liittyy esimerkiksi hankintasopimukseen, jotka on kilpailutettu asiakkaiden puolesta ja niiden nimissä. Muutoksella selkeytetään nykyistä lainsäädäntöä, jossa ei ole otettu kantaa olemassa oleviin hankintasopimukseen liittyvään tukeen.

Hankintalain 4 §:n 12—14 kohdissa on yhteishankintayksikön sekä yhteishankinta- ja hankintojen tukitoimintojen määritelmät. Hankintalain 20 §:ssä on säädetty yhteishankintayksiköltä tehtävistä hankinnoista. Hankintalain 20 §:n 4 momentin mukaan hankintalakia ei sovelleta hankintayksikön ja yhteishankintayksikön väliseen yhteishankintatoimintojen tai hankintojen tukitoimintojen tuottamista koskevaan palvelusopimukseen. Siten Hanselin asiakkaina olevat hankintayksiköt voivat hankintalain mukaisesti tehdä edellä mainittuja palvelusopimuksia ilman kilpailuttamista. Muiden hankintojen tekeminen edellyttää hankintalain soveltamista, ellei esimerkiksi hankintojen arvo alita hankintalain 25 §:n mukaisia kansallisia kynnyksarvoja tai ellei muu hankintalain soveltamisalan rajaus sovellu hankintaan.

Pykälän 4 momentti olisi uusi. Tarkoituksena on ajanmukaistaa yhtiön tehtävää ja poistaa kansallisen lain este kansainvälisiin yhteishankintoihin osallistumiselle. Vuoden 2017 alussa voimaan tulleen hankintalain 22 §:ssä säädetään toisen Euroopan unionin jäsenvaltion yhteishankintayksiköltä tehtävistä hankinnoista sekä jäsenvaltioiden hankintayksiköiden yhteisistä hankinnoista. Hankintalain 22 § perustuu hankintadirektiiviin ja sen tarkoituksena on kannustaa jäsenvaltioiden hankintayksiköitä rajat ylittävään yhteistyöhön sekä tehdä mahdolliseksi toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen yhteishankintayksikön palvelujen käyttäminen. Rajat ylittäviä hankintayksiköiden yhteisiä hankintoja voidaan tehdä monenlaisin oikeudellisin järjestelyin. Hansel-laki edellyttää Hanselin toiminnan kohdistumista laissa määriteltyyn asiakaspiiriin, mikä rajoittaa yhtiön mahdollisuuksia osallistua muiden hankintayksiköiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Pykälässä säädettäisiin siten, että yhtiö voi osallistua hankintalain 22 §:n mukaiseen yhteistyöhön ja toisaalta myös sellaisiin järjestelyihin, joissa poikkeusluonteisesti yhteistyön tuloksen käyttäjinä olisivat myös muut kuin 3 §:n mukaiset hankintayksiköt. Asiakkaina voisivat tällöin olla myös esimerkiksi muiden yhteistyöhön osallistuvien hankintayksiköiden asiakkaat.

Yhtiön osallistuminen 4 momentin mukaisiin yhteishankintoihin mahdollistaisi rajat ylittäviin hankinta-aloitteisiin osallistumisen, kuten muiden Pohjoismaiden kanssa toteutettavan polttonesteiden hankkimisen jäänmurtajien käyttöön eri maiden satamissa sekä yhteistyössä muiden eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden kanssa toteutettavan lisenssihankinnan, jolloin yhteisen neuvotteluvoiman etuna voisi mahdollisuus neuvotella entistä paremmat ehdot globaaleilta toimittajilta. Yhteistyön kohteena voisivat olla myös erilaiset innovatiiviset hankinnat sekä digitalisaatioon liittyviin kehityshankkeisiin osallistuminen. Euroopan komissio on kannustanut jäsenvaltioita ja erityisesti yhteishankintayksiköitä erilaisiin yhteishankkeisiin. Komissio on korostanut rajat ylittävän kaupan lisääntymistä sekä ammattiosaamisen parantamiseen ja uusien toimintatapojen leviämiseen liittyviä tekijöitä.

Pykälän 5 momentti olisi uusi. Säännös liittyy työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön väliseen järjestelyyn Hilman ylläpidon ja kehittämisen järjestämisen siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriön toimialalta valtiovarainministeriön toimialalle. Valtiovarainministeriö antaa tehtävän Hanselin hoidettavaksi, koska yhtiöllä on tehtävään tarvittava ammattitaito ja osaaminen. Tehtävä sopii Hanselin hankintojen kehittämiseen liittyviin tehtäviin ja tukee hankintojen digitalisaatiota. Tehtävä on hankintalain 4 §:n 1 momentin 14 kohdan tarkoittama hankintojen tukitoiminto, jolla tarjotaan hankintayksikölle teknistä infrastruktuuria hankintasopimusten tekemiseen. Hansel tarjoaa järjestelmän veloituskaikkeen hankintalain 5 §:n mukaisten hankintayksiköiden käyttöön. Järjestelmään rakennettavien avoimien rajapintojen kautta lisäarvonpalveluntuottajat voivat vapaasti ja tasapuolisesti hyödyntää sitä liiketoimissaan.

3 §. Asiakkaat. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain nimi on muutettu muotoon hankintalaki.

3 a §. Tiedonsaantioikeus, tietojen tuottaminen ja tietojen käyttäminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös hankintatiedon käsittelyyn liittyvästä tietojensaanti- ja käsittelyoikeudesta. Säännös on tarpeellinen 2 §:n 2 momentin mukaisen hankintatieto- ja analysointitehtävän toteuttamiseksi.

Pykälän 1 momentin mukaan 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankintayksiköiden on luovutettava yhtiölle hankintojen tehokkaan ja taloudellisen toteuttamisen ja tiedon analysoinnin kannalta välttämättömät hankintailmoitus-, tarjous-, laskutus-, tilaus- ja toimittajatiedot sekä tiedot hankintamääristä, hinnoista ja hankintasuunnitelmista. Tiedot saataisiin pääsääntöisesti automaattisesti erilaisista tietojärjestelmistä, kuten tilaus- ja ostolasku-, matka- ja maksukorttitieto-

jen käsittelyyn tarkoitetuista tietojärjestelmistä sekä sähköisistä kilpailutusjärjestelmistä. Hankintasuunnitelmia koskevat tiedot asiakkaat lähtökohtaisesti itse antaisivat tietojärjestelmän välityksellä. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että yhtiölle luovutetaan tai että se käsittelee henkilötietoja.

Luovutusvelvoitteen kohteena olevat tiedot olisivat välttämättömiä tietopalvelun toteuttamiselle sekä hankintatoimen kehittämiseksi. Pääsääntöisesti tehtyjä hankintoja koskevat tiedot ja tulevia hankintoja koskevien hankintasuunnitelmien tiedot ovat julkisia viranomaisen tietoja, joten niiden luovuttaminen yhtiölle on mahdollista kyseisen viranomaisen suostumuksella. Julkisuuslain 26 §:n mukaan viranomainen voi antaa tietoja myös salassa pidettävistä asiakirjoista, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaan säädetty taikka jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen suostumuksensa. Tietoihin liittyvistä salassapitoperusteiden osalta tietojen luovutusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 5, 7, 8, 9, 10 ja 11 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja. Hankintayksiköt vastaisivat tietojen merkitsemisestä salassa pidettäväksi tietojärjestelmiinsä noudattaen asiaan liittyviä säädöksiä ja määräyksiä, kuten talousarvialouden piirissä olevia valtion organisaatioita koskevia Valtiokonttorin määräyksiä luottamuksellisen tiedon käsittelystä ostolaskujärjestelmässä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että muilla kuin Hanselin 3 §:n 1 momentin mukaisilla asiakkailla olisi oikeus luovuttaa vastaavat tiedot Hanselille. Muut kuin valtion virastot ja laitokset voisivat vapaasti päättää tietojen luovuttamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin salassa pidettävien tietojen käsittelyyn oikeutetuista henkilöistä, salassa pidettäviin tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta sekä kiellosta hyödyntää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai vahingoksi. Tietoja luovuttaessaan hankintayksiköiden tulisi antaa yhtiölle tieto siitä, mitkä hankintatiedot ne katsovat salassa pidettäväksi. Salassa pidettäviä tietoja saisivat yhtiössä käsitellä vain ne henkilöt, joiden työtehtäviin hankintatiedon käsittely kuuluu. Salassa pidettävien tietojen käsittelyyn osallistuvien henkilöiden luotettavuus ja nuhteettomuus tulisi varmistaa lainsäädännön mahdollistamien keinoin, kuten henkilöturvallisuusselvitysten avulla. Henkilöt tulisi myös kouluttaa tietojen asianmukaiseen käsittelyyn. Tietojen salassapito olisi turvattava myös tilanteessa, jossa tietojen käsittelyä suorittaisi yhtiön toimeksiannosta ja sen lukuun myös muu tietojen käsittelevä, kuten tietojärjestelmätoimittaja. Tällaisten tahojen kanssa olisi tehtävä turvallisuussopimukset, joilla turvataan tietojen asianmukainen käsittely ja salassapito.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tietojärjestelmien ja tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, eheydestä sekä muista tietojen laatuun liittyvistä tekijöistä. Säännös edellyttäisi, että yhtiö toteuttaisi asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tietojen käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi ottaen huomioon tekniset ratkaisut, toteuttamiskustannukset, käsittelyn luonne sekä todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit. Säännös edellyttäisi myös käsiteltävien tietoaineistojen suojaamista asianmukaisten tietoteknisten ratkaisujen lisäksi toimintojen turvallisuuteen liittyvillä toimenpiteillä, kuten lukituksilla ja kulunvalvonnalla.

Pykälän 5 momentin mukaan yhtiö voisi tuottaa, luovuttaa ja julkaista hankintatietoa käsittävää tietoaineistoa, jos tietoaineiston luovuttaminen ei vaarantaisi tietojen salassapitoa. Yhtiö voisi käsitellä ja jalostaa tietoa tuottaen siitä erilaisia analyysejä asiakkaidensa varainkäytöstä, hankinnoista, toimittajista sekä laskujen ja tilausten lukumääristä. Tietoja voitaisiin luovuttaa niille hankintayksiköille, joiden tiedoista on kysymys, käytettäväksi esimerkiksi hankintatoimen kehittämiseksi ja varojen käytön seurannassa sekä hankintojen suunnittelussa. Hankintayksiköille voitaisiin luonnollisesti luovuttaa myös niiden omat salassa pidettävät tiedot sellaisenaan taikka

muilla tiedoilla rikastettuina. Tietoja voitaisiin luovuttaa myös valtiovarainministeriölle, joka vastaa valtion hankintatoimen johtamisesta ja kehittämisestä.

Julkista hankinta- ja analyysitietoa julkaistaisiin myös muille hankintayksiköille (kuten valtion kirjanpitoyksiköille) sekä yleisölle avoimena datana. Siltä osin kuin yhtiön saamiin tietoihin sisältyisi salassa pidettävää tietoa, se anonymisoidaisiin tai julkaistaisiin muokattuna siten, ettei salassapito vaaranna tietoja yhdistelmällä. Salassa pidettävää tietoa luovutettaisiin sellaisenaan vain, jos tietojen luovuttaminen perustuisi lakiin.

Tietojen käsittelyllä ja julkaisemisella on tarkoitus edistää hankintojen ja julkisten varojen käytön avoimuutta, mikä edistäisi hankintayksiköiden toiminnan ja varainkäytön seuranta- ja hankintojen asianmukaista toteuttamista sekä korruption ehkäisemistä. Säännös edistäisi siten hallinnon avoimuutta ja viranomaisten taloustietojen julkisuutta.

1.2 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

60 §. *Hankintailmoituksen julkaiseminen.* Pykälän 5 momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi. Säännöksen voimaantultua valtiovarainministeriön tehtävänä olisi järjestää Hilman ylläpito ja kehittäminen. Tämä vastaa työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön sopimusta asiasta. Valtiovarainministeriö antaa tehtävän Hanselille.

1.3 Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

64 §. *Hankintailmoitusten julkaiseminen.* Pykälän 5 momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi. Säännöksen voimaantultua valtiovarainministeriön tehtävänä olisi järjestää Hilman ylläpito ja kehittäminen. Tämä vastaa työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön sopimusta asiasta. Valtiovarainministeriö antaa tehtävän Hanselille.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä on arvioitu Hanselille annettavia tehtäviä perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Esityksessä katsotaan, että Hanselille annettavat tehtävät ovat luonteeltaan teknisiä ylläpitotehtäviä, jotka eivät sisällä julkisen vallan käyttöä, eivätkä tarkoita julkisen hallintotehtävän hoitamista. Järjestelmän kehittämiseen ja toiminnallisuuksiin liittyvät päätökset tehtäisiin valtiovarainministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriö ohjaisi ja valvoisi sitä, että järjestelmä täyttää hankintalainsäädännön vaatimukset. Lisäksi ilmoitusjärjestelmä olisi hankintayksiköille ilmainen ja samoin ehdoin kaikkien käytettävissä. Esityksessä katsotaan, että lakiesitys voidaan käsitellä normaalissa lainsäätämisjärjestyksessä.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) 2 § ja 3 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat, ensin mainittu osaksi laissa 1410/2016 ja viimeksi mainittu laissa 1410/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

2 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiö on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016), jäljempänä *hankintalaki*, 4 §:n 12 kohdassa, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 10 §:n 2 momentissa sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettu yhteishankintayksikkö.

Yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja. Yhtiö ylläpitää hankintasopimuksia ja tuottaa asiakkailleen hankintasopimukseen liittyvää asiantuntijapalvelua. Lisäksi yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja sekä hankintatiedon käsittely- ja analysointipalveluja ja näihin liittyviä teknisiä ratkaisuja.

Yhtiö toteuttaa hankintasopimuksia ja puitejärjestelyjä siten kuin valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla erikseen säädetään tai valtiovarainministeriön päätöksellä määrätään.

Yhtiö voi lisäksi osallistua muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden hankintayksiköiden kanssa toteutettaviin yhteishankintoihin sekä harjoittaa muuta hankintalain 22 §:n mukaista yhteistyötä. Tällaisessa yhteistyössä toteutettavan palvelun asiakkaina voivat olla muutkin kuin tämän lain 3 §:ssä tarkoitettut hankintayksiköt.

Yhtiö voi ylläpitää ja kehittää valtiovarainministeriön toimeksiannosta hankintalain 60 ja 101 §:ssä tarkoitettua sähköistä järjestelmää.

3 §

Asiakkaat

Yhtiön asiakas voi lisäksi olla:

- 1) hankintalain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö:
 - a) rahoittaa sitä pääasiallisesti;
 - b) nimeää sen johdon; taikka
 - c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;

3 a §

Tiedonsaantioikeus, tietojen luovuttaminen ja tietojen käyttäminen

Valtionhallinnon virastojen ja laitosten, valtion liikelaitosten sekä valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen, eduskunnan sekä sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivien yksiköiden on luovutettava yhtiölle salassapitosäännösten estämättä hankintojen tehokkaan ja taloudellisen toteuttamisen ja tiedon analysoinnin kannalta välttämättömät tiedot hankintamäärästä, hinnoista, hankintasuunnitelmista, laskutuksesta, tilauksista, toimittajista, tarjouspyynnöistä, tarjousten lukumäärästä, hankintapäätöksistä ja muut vastaavat kilpailutuksia koskevat tiedot. Tietojen luovutusvelvollisuus ei kuitenkaan koske viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 2, 5, 7, 8, 9, 10 ja 11 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Muilla kuin yhtiön 3 §:n 1 momentin mukaisilla asiakkailta on oikeus luovuttaa vastaavat tiedot yhtiölle.

Yhtiön tai sen alihankkijan palveluksessa oleva henkilö ei saa ilmaista tai luovuttaa sivulliselle yhtiön 1 momentin nojalla saamia salassa pidettäviä tietoja, eikä käyttää niitä omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä tietoja saavat yhtiössä käsitellä vain ne henkilöt, joiden työtehtäviin hankintatiedon käsittely kuuluu.

Yhtiön tulee huolehtia tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, eheydestä ja muista tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä.

Yhtiö saa tuottaa, luovuttaa ja julkaista hankintatietoa käsittävää tietoaaineistoa, jos tietoaaineiston luovuttaminen ei sen muodostamisessa käytettyjen hakuperusteiden, tietojen määrän, laadun tai sisällön taikka tietoaaineiston käyttötarkoituksen vuoksi ole vastoin salassapitosäännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

2.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016)
60 §:n 5 momentti seuraavasti:

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 64 §:n 5 momentti seuraavasti:

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero

1.

Laki

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) 2 § ja 3 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat, ensin mainittu osaksi laissa 1410/2016 ja viimeksi mainittu laissa 1410/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävät

Yhtiö on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 4 §:n 12 kohdassa, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 10 §:n 2 momentissa sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettu yhteishankintayksikkö.

Yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja. Yhtiö ylläpitää hankintasopimuksia. Lisäksi yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja.

Yhtiö toteuttaa hankintasopimuksia ja puittejärjestelyjä siten kuin valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla erikseen säädetään tai valtiovarainministeriön päätöksellä määrätään.

Yhtiö on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016), *jäljempänä hankintalaki*, 4 §:n 12 kohdassa, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 10 §:n 2 momentissa sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettu yhteishankintayksikkö.

Yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja. Yhtiö ylläpitää hankintasopimuksia ja tuottaa asiakkailleen hankintasopimusiin liittyvää asiantuntijapalvelua. Lisäksi yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja sekä hankintatiedon käsittely- ja analysointipalveluja ja näihin liittyviä teknisiä ratkaisuja.

Yhtiö toteuttaa hankintasopimuksia ja puittejärjestelyjä siten kuin valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla erikseen säädetään tai valtiovarainministeriön päätöksellä määrätään.

Yhtiö voi lisäksi osallistua muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden hankintayksiköiden kanssa toteutettaviin yhteishankintoihin sekä harjoittaa muuta hankintalain 22 §:n

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Asiakkaat

Yhtiön asiakas voi lisäksi olla:

- 1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö:
- a) rahoittaa sitä pääasiallisesti;
 - b) nimeää sen johdon; taikka
 - c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;

3 §

Asiakkaat

Yhtiön asiakas voi lisäksi olla:

- 1) *hankintalain* 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö:
- a) rahoittaa sitä pääasiallisesti;
 - b) nimeää sen johdon; taikka
 - c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;

3 a §

Tiedonsaantioikeus, tietojen luovuttaminen ja tietojen käyttäminen

Valtionhallinnon virastojen ja laitosten, valtion liikelaitosten sekä valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen, eduskunnan sekä sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivien yksiköiden on luovutettava yhtiölle salassapitosäännösten estämättä hankintojen tehokkaan ja taloudellisen toteuttamisen ja tiedon analysoinnin kannalta välttämättömät tiedot hankintamääristä, hinnoista, hankintasuunnitelmista, laskutuksesta, tilauksista, toimittajista, tarjouspyynnöistä, tarjousten lukumääristä, hankintapäätöksistä ja muut vastaavat kilpailutuksia koskevat tiedot. Tietojen luovutusvelvollisuus ei kuitenkaan koske viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 2, 5, 7, 8, 9, 10 ja 11 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muilla kuin yhtiön 3 §:n 1 momentin mukaisilla asiakkailla on oikeus luovuttaa vastaavat tiedot yhtiölle.

Yhtiön tai sen alihankkijan palveluksessa oleva henkilö ei saa ilmaista tai luovuttaa sivulliselle yhtiön 1 momentin nojalla saamia salassa pidettäviä tietoja, eikä käyttää niitä omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä tietoja saavat yhtiössä käsitellä vain ne henkilöt, joiden työtehtäviin hankintatiedon käsittely kuuluu.

Yhtiön tulee huolehtia tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, eheydestä ja muista tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä.

Yhtiö saa tuottaa, luovuttaa ja julkaista hankintatietoa käsittävää tietoaainestoa, jos tietoaaineston luovuttaminen ei sen muodostamisessa käytettyjen hakuperusteiden, tietojen määrän, laadun tai sisällön taikka tietoaaineston käyttötarkoituksen vuoksi ole vastoin salassapitosäännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

2.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016)
60 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. *Työ- ja elinkeinoministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.*

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 64 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Ehdotus

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. *Työ- ja elinkeinoministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi ja julkaisemisen ajankohdasta.*

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .